ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρασβούργο, 17.12.2024
COM(2024) 704 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ

{SWD(2024) 704 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 136, σε συνδυασμό με το άρθρο 121 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου[1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο α),

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στις 4 Νοεμβρίου 2024 η Ευρωομάδα εξέδωσε δήλωση στην οποία τονιζόταν η ανάγκη ανάληψης επείγουσας δράσης για να αντιμετωπιστεί η καθυστέρηση που διαπιστώνεται στην Ένωση όσον αφορά την παραγωγικότητα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα μέσω φιλόδοξων επενδύσεων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Αυτή η έκκληση για ανάληψη δράσης ενισχύθηκε στη συνέχεια από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο εξέδωσε δήλωση στις 8 Νοεμβρίου. Η δήλωση της Ευρωομάδας και η δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αντικατοπτρίζουν τα γενικά συμπεράσματα των εκθέσεων Draghi και Letta[3][4] και καταδεικνύουν μια κοινή αντίληψη των προκλήσεων και των ευκαιριών με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπη η οικονομία της Ένωσης. Τα κείμενα αυτά παρέχουν τη βάση για την υλοποίηση του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης (στο εξής: πλαίσιο), το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 30 Απριλίου 2024. Το πλαίσιο αποσκοπεί στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και στην προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων προτεραιότητας. Τα μεσοπρόθεσμα

[1] ΕΕ L 1263 της 30.4.2024, σ. 1.

[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

[3] «Much more than a market» («Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά»), Απρίλιος 2024 (έκθεση Letta).

[4] «The Future of European Competitiveness, Part A and B» («Το μέλλον της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, μέρη Α και Β»), Σεπτέμβριος 2024 (έκθεση Draghi).

σχέδια που έχουν υποβάλει μέχρι τώρα τα κράτη μέλη δίνουν έμφαση σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Στο πλαίσιο αναγνωρίζεται ο ρόλος της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, ως μέρους του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, για την παροχή αξιολόγησης της μακροοικονομικής πολιτικής για τη ζώνη του ευρώ, μεταξύ άλλων όσον αφορά τόσο τις δημοσιονομικές όσο και τις μη δημοσιονομικές πτυχές. Τονίζοντας τις βασικές μακροδιαρθρωτικές και θεσμικές προκλήσεις, προτεραιότητες και συστάσεις που απευθύνονται συλλογικά στη ζώνη του ευρώ στο σύνολό της και στα κράτη μέλη της, η παρούσα σύσταση παρέχει μια πλατφόρμα για συζήτηση πολιτικής σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ.

(2) Η ζώνη του ευρώ έχει επιδείξει αξιοσημείωτη μακροοικονομική ανθεκτικότητα, αντιμετωπίζοντας με επιτυχία την ταχεία αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και με ελάχιστο αντίκτυπο στην απασχόληση. Σε αυτό το θετικό αποτέλεσμα συνέβαλε επίσης η ικανότητα της ζώνης του ευρώ να απορροφά κλυδωνισμούς και να ανακάμπτει, όπως φαίνεται από την αντίδρασή της στην κρίση λόγω COVID-19 και την ενεργειακή κρίση. Η ανθεκτικότητα αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην έγκαιρη απόκριση πολιτικής της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), και των κρατών μελών, που συνέβαλε στην άμβλυνση των επιπτώσεων σοβαρών κρίσεων στην οικονομία. Εν προκειμένω, η υγιής δημοσιονομική κατάσταση σε αρκετά κράτη μέλη το 2019, η ταχεία ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, αλλά και νέα ενωσιακά μέσα, όπως το NextGenerationEU και το SURE, παράλληλα με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ), παρείχαν στη ζώνη του ευρώ καθοριστικά δημοσιονομικά περιθώρια, καθιστώντας δυνατή την αποτελεσματική δημοσιονομική απόκριση. Ο διαρθρωτικός μετασχηματισμός της ζώνης του ευρώ κατά την τελευταία δεκαετία ενίσχυσε επίσης την ανθεκτικότητά της. Οι αγορές εργασίας έχουν γίνει πιο ευέλικτες και τα χρηματοπιστωτικά συστήματα επέδειξαν πολύ μεγαλύτερη ευρωστία από ό,τι κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Κατά την περίοδο μετά την COVID-19, η ιδιωτική κατανάλωση ωφελήθηκε από την ισχυρή αγορά εργασίας και από μεταβιβάσεις βασισμένες στην απόκριση σε επίπεδο πολιτικής, αν και το ποσοστό αποταμίευσης διατηρήθηκε υψηλό. Οι δημόσιες επενδύσεις ενισχύθηκαν από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ) και από άλλα ταμεία της Ένωσης. Οι ιδιωτικές επενδύσεις ήταν πολύ λιγότερο δυναμικές, ιδίως από το 2022, σε ένα πλαίσιο αυστηροποίησης των χρηματοπιστωτικών συνθηκών και εκτεταμένης παγκόσμιας μακροοικονομικής αβεβαιότητας. Στο μεταξύ, η συμβολή των καθαρών εξαγωγών στην αύξηση του ΑΕΠ ήταν ελαφρώς θετική λόγω της ασθενούς δυναμικής των εισαγωγών, ενώ, πιο πρόσφατα, οι εξαγωγές επηρεάστηκαν από τον αυξανόμενο κατακερματισμό και τους περιορισμούς στο εμπόριο. Στο μέλλον, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, αφότου ανήλθε στο 0,4 % το 2023, αναμένεται να παραμείνει υποτονική στο 0,8 % περίπου το 2024, αλλά να ανακάμψει στο 1,3 % το 2025 και στο 1,6 % το 2026. Η ισχυρότερη ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να οδηγήσει σε επιτάχυνση της δραστηριότητας το 2025 και το 2026 λόγω συνεχιζόμενης, αν και βραδύτερης, αύξησης των πραγματικών μισθών και της απασχόλησης. Κατά τα επόμενα 2 έτη, αναμένεται να σημειωθεί σταδιακότερη αύξηση των συνολικών επενδύσεων, με τη στήριξη ισχυρών εθνικά και ενωσιακά χρηματοδοτούμενων δημόσιων επενδύσεων, ενώ η ανάκαμψη της εξωτερικής ζήτησης αναμένεται να στηρίξει τις εξαγωγές.

(3) Στον απόηχο της ενεργειακής κρίσης, ο επίσημος πληθωρισμός αυξήθηκε σε υψηλά επίπεδα (ο μέσος όρος της ζώνης του ευρώ κορυφώθηκε στο 10,6 % τον Οκτώβριο

του 2022), αλλά προβλέπεται το 2025 να μειωθεί στο 2,1 % και το 2026 να μειωθεί περαιτέρω στο 1,9 %. Στο μεταξύ, οι διαφορές πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ, οι οποίες διευρύνθηκαν το 2022, έχουν επίσης μειωθεί και αναμένεται να παραμείνουν κοντά στους ιστορικούς μέσους όρους. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό την εξασθένηση των εξωγενών δυνάμεων που είχαν οδηγήσει σε έντονες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, των τροφίμων και των υπηρεσιών κατά την τελευταία τριετία. Καταδεικνύει επίσης τον αντίκτυπο των αποφασιστικών μέτρων πολιτικής που έλαβε η ΕΚΤ. Ανταποκρινόμενη στην αρχική αύξηση του πληθωρισμού, η ΕΚΤ εφάρμοσε σειρά αυξήσεων των επιτοκίων και άρχισε να μειώνει σταδιακά τις αγορές στοιχείων ενεργητικού, με σκοπό να διατηρήσει σταθεροποιημένες τις προσδοκίες σχετικά με τον πληθωρισμό και να συγκρατήσει τις τιμές. Αν και πρόσφατα μετριάζεται ο βαθμός περιορισμού της νομισματικής πολιτικής, τα επιτόκια πολιτικής αναμένεται να παραμείνουν επαρκώς περιοριστικά για όσο διάστημα είναι αναγκαίο ώστε να εξασφαλιστεί ότι ο πληθωρισμός θα επανέλθει στον μεσοπρόθεσμο στόχο του 2 % της ΕΚΤ.

(4) Οι αγορές εργασίας παρέμειναν ισχυρές το 2024 παρά την εξασθένηση της οικονομικής δραστηριότητας. Ο αριθμός των απασχολουμένων αυξήθηκε κατά 3 εκατομμύρια στη ζώνη του ευρώ από το τέλος του 2022 έως τα μέσα του 2024, ενώ και ο αριθμός των θέσεων εργασίας ανήλθε σε πρωτοφανή επίπεδα. Η αύξηση της απασχόλησης ήταν έντονη για όλες τις ηλικιακές ομάδες, τα φύλα και τα μορφωτικά επίπεδα. Η συμμετοχή στην αγορά εργασίας αυξήθηκε επίσης, φθάνοντας σε νέο πρωτοφανές επίπεδο το 2024, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις για τις γυναίκες, τους νεότερους και τους μεγαλύτερους σε ηλικία εργαζομένους, τους Ρομά και τα άτομα με αναπηρία. Όπως και πολλές άλλες προηγμένες οικονομίες, η ζώνη του ευρώ έχει ωφεληθεί από μεγάλες μεταναστευτικές εισροές, μεταξύ άλλων από την Ουκρανία και από άλλες περιοχές, οι οποίες συνέβαλαν στην προσφορά εργασίας και στη μείωση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού σε ορισμένους κλάδους. Τον Οκτώβριο του 2024 το ποσοστό ανεργίας στη ζώνη του ευρώ σταθεροποιήθηκε περίπου στο 6,3 %, επίπεδο ιστορικά χαμηλό. Η αυξητική τάση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, η οποία οφείλεται στη συρρίκνωση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας και στη ζήτηση νέων δεξιοτήτων και εντείνεται με την ταχεία ανάκαμψη από την ύφεση που είχε προκληθεί εξαιτίας της πανδημίας, έχει πρόσφατα περιοριστεί κάπως, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε πολλούς κλάδους. Τα μεγάλα κέρδη και η δυναμική των ισολογισμών των εταιρειών έχουν συμβάλει στην ισχυρή ζήτηση εργασίας. Πρόσφατα, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν ότι η εργασία αποτελεί περιοριστικό παράγοντα για την παραγωγή τους και το ποσοστό κενών θέσεων εργασίας έχουν υποχωρήσει από την ιστορική κορύφωσή τους, αν και παραμένουν υψηλά και πάνω από τα προ της πανδημίας επίπεδα.

(5) Το 2023 και το 2024 οι ονομαστικοί μισθοί αυξήθηκαν λόγω του περιβάλλοντος υψηλού πληθωρισμού και της στενότητας της αγοράς εργασίας. Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2024 η ονομαστική μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό αυξήθηκε κατά 4,5 % (μέσος όρος της ζώνης του ευρώ) σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2023, ποσοστό ελαφρώς χαμηλότερο από εκείνο που σημειώθηκε το 2023. Οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής περιλαμβάνουν εκτιμήσεις για ισχυρή αύξηση των ονομαστικών μισθών το 2024 και συγκρατημένη αύξηση το 2025. Οι πραγματικοί μισθοί, οι οποίοι μειώθηκαν το 2022 και το πρώτο εξάμηνο του 2023, άρχισαν να ανακάμπτουν το τρίτο τρίμηνο του 2023. Η αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στα κέρδη τα τελευταία έτη, αλλά και η επακόλουθη μείωσή του, υποδηλώνουν ότι οι επιχειρήσεις απορροφούν τις αυξήσεις των μισθών μειώνοντας τα περιθώρια κέρδους

αντί να αυξάνουν τις τιμές. Ως εκ τούτου, η συνεχιζόμενη σταδιακή ανάκαμψη των πραγματικών μισθών αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό τη δυναμική κάλυψης της υστέρησης και φαίνεται να συνάδει με την επιστροφή στον μεσοπρόθεσμο στόχο του 2 % για τον πληθωρισμό και με καλά σταθεροποιημένες προσδοκίες σχετικά με τον πληθωρισμό. Τα εισοδήματα στο κατώτερο άκρο της εισοδηματικής κατανομής έλαβαν στήριξη τόσο από κρατικές μεταβιβάσεις όσο και από αυξήσεις των κατώτατων μισθών κατά το τελευταίο έτος. Ωστόσο, χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την προώθηση επαρκών μισθών και ποιοτικών θέσεων εργασίας, καθώς ο κίνδυνος φτώχειας παραμένει οριακά μόνο χαμηλότερος από ό,τι το 2019 και οι οικονομικές δυσχέρειες των εργαζομένων παραμένουν σε υψηλά επίπεδα μετά την αύξησή τους κατά τη διάρκεια της ενεργειακής κρίσης, για τα νοικοκυριά τόσο του κατώτατου όσο και του κατώτερου μεσαίου εισοδήματος.

(6) Η ζώνη του ευρώ αντιμετωπίζει μακροχρόνια διαρθρωτικά ζητήματα, μεταξύ των οποίων η στάσιμη παραγωγικότητα, η περιορισμένη καινοτομία και η περιορισμένη διάδοση των ψηφιακών τεχνολογιών, οι υψηλές τιμές της ενέργειας και η διοικητική επιβάρυνση, που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητά της. Η αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής —ένας δείκτης μέτρησης της παραγωγικότητας που δεν λαμβάνει υπόψη την αύξηση της απασχόλησης και του κεφαλαίου— έχει παραμείνει στάσιμη τις τελευταίες δεκαετίες, περισσότερο από ό,τι σε άλλες παρόμοιες περιοχές διεθνώς, όπως οι ΗΠΑ, εγείροντας ανησυχίες σχετικά με την ικανότητα της ζώνης του ευρώ να παραμείνει ανταγωνιστική σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από ταχείες τεχνολογικές αλλαγές. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων καθιστά αναγκαία την πολύπλευρη προσέγγιση που περιλαμβάνει την επιτάχυνση της καινοτομίας και την ανάπτυξη προηγμένων ψηφιακών και καθαρών τεχνολογιών και υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενθάρρυνση της προσαρμογής των επιχειρηματικών μοντέλων και την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων, καθώς και με τη βελτίωση της πρόσβασης σε ψηφιακές υποδομές, όπου είναι αναγκαίο. Επιπλέον, η διευκόλυνση της διάδοσης της καινοτομίας μεταξύ κλάδων και επιχειρήσεων, η αύξηση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, ιδίως των πράσινων και ψηφιακών δεξιοτήτων, η μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης και η εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς, με παράλληλη ολοκλήρωση των κεφαλαιαγορών της Ένωσης, παραμένουν επίσης καθοριστικής σημασίας. Επίσης, οι υψηλότερες τιμές της ενέργειας από τις ομόλογες περιοχές διεθνώς διαβρώνουν την ανταγωνιστικότητα κόστους αρκετών κλάδων. Η κατάσταση αυτή θέτει τις επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση, ιδίως όσον αφορά ενεργοβόρους κλάδους εξαρτημένους από το πετρέλαιο και το αέριο.

(7) Η Ένωση ξεχωρίζει σε παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά τη θεμελιώδη (ή βασική) έρευνα, έχει συγκρίσιμα με τους ανταγωνιστές της επίπεδα δημόσιων δαπανών για Ε&Α, αλλά υστερεί στην εφαρμοσμένη έρευνα και στη μετουσίωση σε εμπορεύσιμα προϊόντα, ιδίως στην ψηφιακή καινοτομία υψηλής τεχνολογίας. Είναι υψίστης σημασίας η ζώνη του ευρώ και η Ένωση να μην υστερούν σε σχέση με άλλες μεγάλες οικονομίες όσον αφορά τις τρέχουσες τάσεις καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της πράσινης μετάβασης, της ψηφιοποίησης, της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ), των ημιαγωγών και της κβαντικής υπολογιστικής, του διαστήματος και της βιοτεχνολογίας. Λαμβανομένης υπόψη της αυξανόμενης σημασίας τους, η ανάπτυξη ικανοτήτων σε στρατηγικές ψηφιακές τεχνολογίες και η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων μας είναι καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση της τεχνολογικής κυριαρχίας και ανθεκτικότητας της ΕΕ και για τη διατήρηση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας μας. Επιπλέον, οι φραγμοί στην κινητικότητα της γνώσης και των ταλέντων μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών μπορούν να εμποδίσουν την πλήρη

αξιοποίηση του δυναμικού της Ένωσης όσον αφορά την καινοτομία, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα. Για την τόνωση της παραγωγικότητας θα απαιτηθεί επιτάχυνση της καινοτομίας και τόνωση των επενδύσεων σε Ε&Α, ιδίως από τον ιδιωτικό τομέα, μεταξύ άλλων μέσω επαρκών και καλά σταθμισμένων δημόσιων επενδύσεων σε Ε&Α που μπορούν να μοχλεύσουν ιδιωτικές προσπάθειες Ε&Α. Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο έχει καταστεί ζωτικής σημασίας, καθώς οι οικονομίες υφίστανται πιέσεις λόγω των ραγδαίων τεχνολογικών αλλαγών. Αν και το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη βελτιώνεται συνολικά, παρατηρείται ανησυχητική μείωση των επιδόσεων των νέων όσον αφορά βασικές δεξιότητες, αλλά και υπερβολικά πολύ περιορισμένη πρόοδος στη συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση, γεγονός που υπονομεύει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και την αύξηση της παραγωγικότητας στο εγγύς μέλλον. Επιπλέον, για τη διττή μετάβαση προς την ψηφιοποίηση και τον οικολογικό προσανατολισμό απαιτείται η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, από βασικές έως περισσότερο προχωρημένες και εξειδικευμένες δεξιότητες. Όλες αυτές οι ανάγκες πρέπει να καλυφθούν με στοχευμένες πρωτοβουλίες εκπαίδευσης και κατάρτισης. Δίνοντας προτεραιότητα στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, η Ένωση μπορεί να τονώσει την καινοτομία, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα.

(8) Οι εταιρείες της Ένωσης χρειάζονται ευνοϊκές συνθήκες που να διευκολύνουν τις οικονομίες κλίμακας, να προάγουν την ανάπτυξη και την επέκτασή τους και να τις βοηθούν να ευδοκιμήσουν σε παγκόσμιες αγορές. Σύμφωνα με έρευνες, η πολυπλοκότητα του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, οι σωρευτικές υποχρεώσεις υποβολής στοιχείων και οι περίπλοκοι φορολογικοί κανόνες συχνά επηρεάζουν αρνητικά τις επενδυτικές αποφάσεις και τις προοπτικές επέκτασης των επιχειρήσεων στη ζώνη του ευρώ και στην Ένωση. Οι γεωπολιτικές εντάσεις, οι εμπορικοί περιορισμοί, καθώς και οι ανησυχίες για την οικονομική ασφάλεια, που επηρεάζουν την πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες και τεχνολογίες, έχουν επίσης αντίκτυπο στην ανάπτυξή τους. Η επιτάχυνση της μετάβασης προς μια περισσότερο κυκλική οικονομία θα συμβάλει στην κάλυψη της έλλειψης κρίσιμων πρώτων υλών, ενώ η προώθηση των επενδύσεων μαζί με τους διεθνείς εταίρους μας μπορεί να ενισχύσει περαιτέρω την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας[5]. Η κινητοποίηση πόρων για τομείς που παρουσιάζουν δυνατότητες μεγάλης αύξησης της παραγωγικότητας απαιτεί την εξάλειψη των εμποδίων για την ανακατανομή κεφαλαίου και εργασίας. Στην αγορά ενέργειας, οι επαρκείς διασυνδέσεις δικτύου και η αποδοτική χρήση των υφιστάμενων διασυνδέσεων, ιδίως των διασυνοριακών, είναι καθοριστικής σημασίας για τη σύνδεση παραγωγών και καταναλωτών σε ευρείες γεωγραφικές περιοχές. Επιπλέον, η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και η ανάπτυξη και χρήση τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και άλλων τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, μεταξύ άλλων μέσω ενεργειακών κοινοτήτων, είναι καθοριστικής σημασίας για να καταστεί δυνατή η απόκριση ζήτησης, να ενισχυθεί ο ρόλος της ευελιξίας και να βοηθηθεί η μείωση του ενεργειακού κόστους. Η εξάλειψη των διοικητικών εμποδίων και η διευκόλυνση των αδειοδοτήσεων μπορούν να στηρίξουν την επιχειρηματική δραστηριότητα και τις επενδύσεις. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με στήριξη από ταμεία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του ΜΑΑ, συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των κρατών μελών. Η βιώσιμη μεγέθυνση και ανάπτυξη

[5] Μεταξύ άλλων με την πρωτοβουλία Global Gateway και την προσέγγιση «Ομάδα Ευρώπη».

συμβάλλουν στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των Ευρωπαϊκών περιφερειών. Ωστόσο, οι πλήρεις δυνατότητες της ενιαίας αγοράς, πάνω από 30 έτη μετά τη δημιουργία της, εξακολουθούν να μην αξιοποιούνται επαρκώς. Οι πολιτικές για την ενίσχυση της παραγωγικότητας σε εθνικό επίπεδο θα μπορούσαν να προσδιοριστούν, να ιεραρχηθούν και να συντονιστούν καλύτερα. Δεν έχουν συγκροτήσει όλα τα κράτη μέλη εθνικά συμβούλια παραγωγικότητας για τον σκοπό αυτό ούτε έχουν αξιοποιήσει αποτελεσματικά τις δυνατότητές τους. Η εντατικοποίηση της κανονιστικής σύγκλισης και της οικονομικής ολοκλήρωσης θα μπορούσε να τονώσει τις ιδιωτικές επενδύσεις, την παραγωγικότητα και την ικανότητα καινοτομίας, καθώς και τη διαφοροποίηση και την ασφάλεια των αλυσίδων εφοδιασμού για τις εταιρείες της Ένωσης. Η Ένωση θα χρειαστεί επίσης να διαχειριστεί προσεκτικά τους πιθανούς συμβιβασμούς μεταξύ της περαιτέρω συμμετοχής στο ανοικτό εμπόριο και της ενίσχυσης της οικονομικής ασφάλειας, καθώς και την επίτευξη των στόχων της συμφωνίας για καθαρή βιομηχανία, διασφαλίζοντας παράλληλα ισότιμους όρους ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω της περαιτέρω χρήσης των μέσων εμπορικής άμυνας ενάντια σε αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Οι συμβιβασμοί αυτοί χρειάζονται συντονισμένη προσέγγιση και συμπληρωματικότητα των πολιτικών τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε επίπεδο Ένωσης.

(9) Οι αποταμιεύσεις στη ζώνη του ευρώ βρίσκονται σε επίπεδα αφθονίας. Αν διοχετευθεί σε παραγωγικές επενδύσεις μέσω κεφαλαιαγορών, μπορεί να παράσχει σημαντική χρηματοδοτική στήριξη για τον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, συμβάλλοντας στη γεφύρωση του χάσματος ανταγωνιστικότητας. Τα τελευταία έτη, οι αυστηροί όροι τραπεζικής χρηματοδότησης κατέστησαν τις επενδύσεις δυσκολότερες, διότι μεγάλο μέρος των εταιρειών της ζώνης του ευρώ βασίζονται στον τραπεζικό τομέα ως πηγή χρηματοδότησης. Ωστόσο, το κόστος των πιστώσεων προς τις εταιρείες μειώνεται, ευθυγραμμιζόμενο με τη μείωση των επιτοκίων πολιτικής. Η διαθεσιμότητα κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών και μη τραπεζικής χρηματοδότησης, ιδίως για καινοτόμες εταιρείες, δεν είναι τόση όση στις Ηνωμένες Πολιτείες. Μολονότι οι δημόσιες επενδύσεις, με τη στήριξη του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της Ένωσης, μπορούν να παίξουν κάποιο ρόλο, η πρόκληση της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της ζώνης του ευρώ, σε συνδυασμό με τη στήριξη πράσινων και ψηφιακών επενδύσεων, συνεπάγεται μεγάλες ανάγκες για ιδιωτική χρηματοδότηση. Οι κατακερματισμένες κεφαλαιαγορές δεν μπορούν να παράσχουν επαρκή κλίμακα χρηματοδότησης που να ανταποκρίνεται σε αυτή την επενδυτική πρόκληση. Μια Ευρωπαϊκή Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων, όπως προτείνεται με τις εκθέσεις Letta και Draghi, θα μπορούσε να προαγάγει την ενίσχυση της συμπληρωματικότητας μεταξύ της Ένωσης Κεφαλαιαγορών και της Τραπεζικής Ένωσης και να συμβάλει στη μόχλευση του τεράστιου πλούτου των ιδιωτικών αποταμιεύσεων για να παρέχει επαρκείς επενδυτικές ευκαιρίες. Αυτή η Ένωση θα μπορούσε, συνολικά, να συμβάλει στη διευκόλυνση της χρηματοδότησης για την καινοτομία, την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, αλλά και την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Ωστόσο, για την αύξηση των διαθέσιμων προς επένδυση έργων προς επένδυση στη ζώνη του ευρώ θα απαιτηθεί επίσης βαθύτερη ολοκλήρωση των αγορών αγαθών και υπηρεσιών και απλούστευση των κανονιστικών ρυθμίσεων.

(10) Οι πρόσφατες κρίσεις και η απαιτούμενη αντίδραση σε επίπεδο πολιτικής οδήγησαν σε αυξημένα επίπεδα δημόσιου χρέους και σημαντικά ελλείμματα σε ορισμένα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ. Αυτή η κληρονομιά, σε συνδυασμό με το αυξανόμενο κόστος που συνδέεται με τη γήρανση του πληθυσμού, αποτελεί πρόκληση για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα για τα επόμενα έτη. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να δημιουργήσουν δημοσιονομικά αποθέματα ασφαλείας και να επενδύσουν

στη δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, στην κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα, αλλά και στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στην ενεργειακή ασφάλεια και, όπου είναι αναγκαίο, στην ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων[6]. Για να επιτευχθεί αυτή η ισορροπία θα απαιτηθεί προσεκτική ιεράρχηση των δημόσιων δαπανών και συντονισμός των πολιτικών για τη διασφάλιση της στήριξης των επενδύσεων που είναι αναγκαίες για την επίτευξη βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας. Οι συνετές δημοσιονομικές πολιτικές θα συμβάλουν σε ένα ισορροπημένο μείγμα πολιτικής, ενώ η χρηματοπιστωτική σταθερότητα θα έχει καίριο ρόλο στην ενίσχυση των οικονομικών θεμελίων της ζώνης του ευρώ και στη διασφάλιση της θέσης της στην παγκόσμια οικονομία. Το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης, και ιδίως η χρήση της αύξησης των καθαρών δαπανών ως ενιαίου λειτουργικού δείκτη για την εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, αναμένεται να ενισχύσει τον ρόλο των αυτόματων σταθεροποιητών στη ζώνη του ευρώ.

(11) Μετά την κορύφωσή του το πρώτο τρίμηνο του 2021, ο μέσος λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ μειώνεται, φθάνοντας στο 88,9 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023. Ο συνολικός λόγος χρέους αναμένεται να αυξηθεί οριακά την περίοδο 2024-25 (σε 89,6 % του ΑΕΠ). Αυτή η προβλεπόμενη αύξηση αντικατοπτρίζει το υψηλότερο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους σε συνδυασμό με την επιβράδυνση της αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ λόγω της μείωσης του πληθωρισμού, ενώ τα υψηλά πρωτογενή ελλείμματα εξακολουθούν να επηρεάζουν αρνητικά τη δυναμική του χρέους. Ταυτόχρονα, οι προσαρμογές αποθεμάτων-ροών αναμένεται να έχουν αυξητική για το χρέος επίδραση την περίοδο 2024-25. Οι λόγοι δημόσιου χρέους διαφέρουν από χώρα σε χώρα: έως τα τέλη του 2025, τα περισσότερα κράτη μέλη αναμένεται να έχουν χαμηλότερο λόγο χρέους προς το ΑΕΠ από ό,τι το 2020. Ωστόσο, έντεκα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ θα εξακολουθούν να έχουν λόγους χρέους άνω του 60 %, ενώ πέντε θα παραμένουν με λόγους άνω του 100 %. Δεδομένου ότι το χρέος για τη ζώνη του ευρώ εξακολουθεί να υπερβαίνει τα προ της πανδημίας επίπεδα και πολλά κράτη μέλη βρίσκονται αντιμέτωπα με προκλήσεις βιωσιμότητας, χρειάζονται διαρκείς και σταδιακές στρατηγικές μείωσης του χρέους σύμφωνα με το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους και την ανασύσταση των δημοσιονομικών αποθεμάτων ασφαλείας. Ταυτόχρονα, η παροχή κινήτρων για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα μπορούσε να ενισχύσει την αύξηση του ΑΕΠ, συμβάλλοντας επίσης στη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός στη ζώνη του ευρώ εκτιμάται ότι ήταν συσταλτικός το 2024 (½ % του ΑΕΠ) και προβλέπεται να είναι ελαφρώς συσταλτικός το 2025 (λίγο πάνω από το ¼ % του ΑΕΠ). Η ορθή εφαρμογή του νέου δημοσιονομικού πλαισίου θα συνεπάγεται ελαφρώς συσταλτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό στη ζώνη του ευρώ και το 2026. Αυτή η εξέλιξη ενδείκνυται για τη ζώνη του ευρώ, μετά τον επεκτατικό προσανατολισμό των τελευταίων ετών, αν και υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Δεδομένης της ανάγκης να ενισχυθεί περαιτέρω η δημοσιονομική βιωσιμότητα και να συνεχιστεί η στήριξη της συνεχιζόμενης διαδικασίας αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού, είναι αναγκαίες συνετές πολιτικές. Η σταδιακή και

[6] Οι προσπάθειες αυτές θα διαμορφωθούν περαιτέρω με βάση την υπό έκδοση στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ετοιμότητας, η οποία θα παράσχει ένα πλαίσιο ολοκληρωμένης προσέγγισης για όλους τους κινδύνους με σκοπό την πρόβλεψη, την πρόληψη και την αντιμετώπιση διαφόρων κινδύνων σε ολόκληρη την Ένωση.

διαφοροποιημένη δημοσιονομική εξυγίανση σε συνδυασμό με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, καθώς και η διαθεσιμότητα του ΜΑΑ και άλλων ταμείων της Ένωσης, αναμένεται να προστατεύσουν την οικονομική ανάπτυξη και να τονώσουν τη δυνητική ανάπτυξη στη ζώνη του ευρώ.

(12) Η ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών είναι καθοριστικής σημασίας για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των συστημάτων συνταξιοδότησης, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και μακροχρόνιας περίθαλψης. Το κόστος των δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού προβλέπεται να αυξηθεί, με σημαντικές διακυμάνσεις μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως λόγω της αύξησης του συνταξιοδοτικού κόστους, καθώς και του κόστους της μακροχρόνιας και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Η αναγκαία προσαρμογή των δημόσιων οικονομικών συνεπάγεται προκλήσεις, κάτι το οποίο καταδεικνύει και την ανάγκη προσεκτικής διαχείρισης εσόδων και δαπανών. Στη ζώνη του ευρώ, τα δημόσια έσοδα παρέμειναν, κατά μέσο όρο, σταθερά περίπου στο 45,6 % του ΑΕΠ τις τελευταίες δύο δεκαετίες, ενώ οι δαπάνες αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της πανδημίας COVID-19. Ο δείκτης εσόδων αναμένεται να έχει αυξηθεί το 2024, λόγω των έκτακτων εσόδων από φορολόγηση και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που συνδέονται με την ισχυρή αγορά εργασίας, και προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω το 2025, χάρη στα μέτρα διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων. Ωστόσο, η τρέχουσα σύνθεση των φορολογικών εσόδων ενδέχεται να μην είναι πάντα η βέλτιστη και το μη μισθολογικό κόστος εργασίας στη ζώνη του ευρώ είναι σχετικά υψηλό σε σύγκριση με άλλες προηγμένες οικονομίες. Η κατάσταση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο της ανάγκης για μεγιστοποίηση της συμμετοχής σε μια αγορά εργασίας που είναι ισχυρή αλλά παρουσιάζει ελλείψεις εργατικού δυναμικού οι οποίες αποτελούν πηγή ανησυχίας. Θα ήταν επωφελής η μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από τη φορολόγηση της εργασίας σε άλλους φόρους που ενδέχεται να επηρεάζουν λιγότερο την ανάπτυξη και είναι λιγότερο στρεβλωτικοί, όπως η φορολόγηση της ιδιοκτησίας ή οι περιβαλλοντικοί φόροι. Στοχευμένες επανεξετάσεις των κινήτρων στα συστήματα φορολογίας και παροχών θα μπορούσαν να συμβάλουν στον μετριασμό των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, διατηρώντας παράλληλα σταθερή ροή εσόδων και στηρίζοντας την αναγκαία προσαρμογή των δημόσιων οικονομικών. Αν και ο συνολικός δείκτης δαπανών ως προς το ΑΕΠ έχει μειωθεί από το 2021, παραμένει υψηλός σε σύγκριση με τα προ COVID επίπεδα. Ο δείκτης δαπανών προβλέπεται να σταθεροποιηθεί σε περίπου 49,6 % του ΑΕΠ την περίοδο 2024-25, καθώς οι περιορισμοί στις πρωτογενείς τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εφαρμογή του νέου δημοσιονομικού πλαισίου της Ένωσης θα αντισταθμιστούν από υψηλότερες δαπάνες για τόκους.

(13) Το χρηματοπιστωτικό σύστημα της ζώνης του ευρώ έχει αποδειχθεί εύρωστο, σε ένα πλαίσιο ταχέως αυξανόμενων επιτοκίων, και τώρα βρίσκεται αντιμέτωπο με αβέβαιο μακροοικονομικό περιβάλλον, με υποτονική ζήτηση δανείων και ευπάθειες στον τομέα των ακινήτων σε ορισμένα κράτη μέλη. Τα τελευταία έτη, η υψηλή κερδοφορία των εταιρειών βοήθησε τις επιχειρήσεις να εξυπηρετήσουν τα χρέη τους παρά τους αυστηρότερους όρους χρηματοδότησης. Ωστόσο, η ασθενής οικονομική ανάπτυξη και το αυξανόμενο κόστος εργασίας ενδέχεται να αυξήσουν τις ευπάθειες σε ορισμένους τομείς. Ειδικότερα, οι τιμές των εμπορικών ακινήτων σημείωσαν απότομη πτώση, εγείροντας ανησυχίες σχετικά με την εξυπηρέτηση του χρέους, ενώ οι εξελίξεις στις τιμές των κατοικιών παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Η ανθεκτικότητα του τραπεζικού τομέα στηρίχθηκε από ένα ισχυρό πλαίσιο προληπτικής εποπτείας, το οποίο περιλαμβάνει υψηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις

και την εφαρμογή μέτρων που αφορούν τους δανειολήπτες. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα, αλλά παρουσιάζουν ενδείξεις επιδείνωσης στον τομέα των ακινήτων. Ο αναπτυσσόμενος μη τραπεζικός χρηματοπιστωτικός τομέας βρίσκεται επίσης αντιμέτωπος με ευπάθειες στις περιπτώσεις που οι αναντιστοιχίες ρευστότητας δεν μετριάζονται και η μόχλευση είναι υπερβολική, γεγονός που ενδέχεται να ενισχύει τις προσαρμογές των τιμών σε περίπτωση απότομης διόρθωσης της αγοράς.

ΣΥΝΙΣΤΑ στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να αναλάβουν δράση, μεμονωμένα, μεταξύ άλλων μέσω της υλοποίησης των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και συλλογικά στο πλαίσιο της Ευρωομάδας, κατά την περίοδο 2025-2026, ούτως ώστε:

(1) Ανταγωνιστικότητα

Να προωθήσουν την παραγωγικότητα με τη μεταφορά πόρων προς τομείς υψηλής παραγωγικότητας και δυνατοτήτων για υψηλή παραγωγικότητα, μέσω της βελτιωμένης λειτουργίας των αγορών αγαθών και υπηρεσιών. Να αντιμετωπίσουν τον κατακερματισμό των οικοσυστημάτων καινοτομίας και να ενισχύσουν την ικανότητά τους για δημιουργία πρωτοποριακής καινοτομίας, μεταξύ άλλων σε ψηφιακές και καθαρές τεχνολογίες και υποδομές αιχμής, καθώς και να αυξήσουν την υιοθέτηση νέων ψηφιακών και καθαρών τεχνολογιών και καινοτόμων δραστηριοτήτων ευρύτερα. Να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να διαθέσουν πόρους για εφαρμοσμένη έρευνα και καινοτομία και για τη μετάβαση σε εμπορεύσιμα προϊόντα. Να εφαρμόσουν πολιτικές για την προώθηση της χρήσης ψηφιακών λύσεων και λύσεων υψηλής τεχνολογίας στις επιχειρήσεις. Να ενισχύσουν την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων και την ικανότητά τους να επιτυγχάνουν τη βέλτιστη κλίμακα, ιδίως με την εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς. Να βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον μειώνοντας τη διοικητική επιβάρυνση και την κανονιστική πολυπλοκότητα και αίροντας τα εμπόδια για τις επενδύσεις. Να μεριμνήσουν ώστε η βιομηχανική πολιτική να είναι πραγματικά στοχευμένη σε στρατηγικούς τομείς και τεχνολογίες, διασφαλίζοντας ότι η δημόσια στήριξη δεν στρεβλώνει τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά και συμβάλλει αποτελεσματικά στην ανταγωνιστικότητα της ζώνης του ευρώ και στην ανοικτή στρατηγική αυτονομία της. Να προωθήσουν την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.

Να αναπτύξουν μια Ευρωπαϊκή Ένωση Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων, μεταξύ άλλων με την εμβάθυνση των δεσμών μεταξύ των εγχειρημάτων της Ένωσης Κεφαλαιαγορών και της Τραπεζικής Ένωσης, για τη στήριξη της ανάπτυξης και των επενδύσεων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Να αναπτύξουν περαιτέρω την Τραπεζική Ένωση σημειώνοντας πρόοδο σε όλα τα στοιχεία της και να ολοκληρώσουν τη μεταρρύθμιση του πλαισίου διαχείρισης κρίσεων και ασφάλισης των καταθέσεων, με στόχο την επίτευξη φιλόδοξου, συνεκτικού και αποτελεσματικού αποτελέσματος που θα ανταποκρίνεται στους στόχους της επανεξέτασης. Να εγκρίνουν τα εκκρεμή μέτρα του σχεδίου δράσης του 2020 για την Ένωση Κεφαλαιαγορών και να μεριμνήσουν για την ταχεία εφαρμογή των ήδη συμφωνηθέντων μέτρων, καθώς και να προχωρήσουν τις εργασίες σχετικά με τα μέτρα που προσδιόρισε η Ευρωομάδα για ένα ανταγωνιστικό και συνεκτικό κανονιστικό και εποπτικό σύστημα για τις κεφαλαιαγορές. Να βελτιώσουν την πρόσβαση στην κατάλληλη χρηματοδότηση με την οποία οι επιχειρήσεις, ιδίως οι καινοτόμες ΜΜΕ, θα μπορούν να αναπτυχθούν και να επενδύσουν, καθώς και να

βελτιώσουν την πρόσβαση των πολιτών σε μεγαλύτερη επιλογή επενδυτικών δυνατοτήτων στις κεφαλαιαγορές. Να αξιοποιήσουν ενωσιακή στήριξη μέσω χρηματοδοτικών μέσων για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε κεφάλαια, ιδίως για την καινοτομία και την επέκταση, μεγιστοποιώντας τον αντίκτυπο της ενωσιακής χρηματοδότησης.Να κινητοποιήσουν επιχειρηματικά κεφάλαια —ιδίως για νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις— μέσω εύρυθμων και ολοκληρωμένων ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών για τη διοχέτευση αποταμιεύσεων και κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, τόσο εντός όσο και εκτός της Ένωσης.

Να προωθήσουν την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού, καθώς και τις ποιοτικές θέσεις εργασίας, με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας και τη στήριξη της δίκαιης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Να προωθήσουν την ένταξη στην αγορά εργασίας, ιδίως των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας (ALMP). Να βελτιώσουν τις πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και την επίτευξη καλύτερης αντιστοίχισης μεταξύ ζήτησης και προσφοράς προφίλ δεξιοτήτων.

Να προωθήσουν τις υλικές και άυλες επενδύσεις σε κρίσιμες τεχνολογίες, υποδομές και τομείς κοινών προτεραιοτήτων, όπως η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση, αλλά και την ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων με την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων και τη διασφάλιση αναγκαίων δημόσιων επενδύσεων. Να τονώσουν τις επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη (Ε&Α), ιδίως με τη διευκόλυνση των δαπανών του ιδιωτικού τομέα μέσω ενισχυμένων συνθηκών πλαισίου για επενδύσεις, με διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και με τη βελτίωση του συντονισμού της δημόσιας χρηματοδότησης, μεταξύ άλλων και σε επίπεδο Ένωσης. Να συνεχίσουν την ταχεία εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και να αξιοποιήσουν πλήρως τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής. Να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων πολιτικής που αποσκοπούν στην αύξηση της παραγωγικότητας με την εξασφάλιση κατάλληλου προσδιορισμού, συντονισμού και ιεράρχησης των μέτρων, μεταξύ άλλων μέσω βελτιωμένης διακυβέρνησης, συμμετοχής τοπικών και περιφερειακών αρχών και αποτελεσματικότερης χρήσης των εθνικών συμβουλίων παραγωγικότητας.

(2) Ανθεκτικότητα

Να αυξήσουν περαιτέρω τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, να διευκολύνουν την ένταξη υποεκπροσωπούμενων ομάδων στην αγορά εργασίας, ιδίως γυναικών, νέων, ατόμων χαμηλής ειδίκευσης, καθώς και ατόμων με αναπηρία και ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Να άρουν τα εμπόδια για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της πρόσβασης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και στην μακροχρόνια περίθαλψη και με τη βελτίωση της ποιότητάς τους. Να λάβουν μέτρα για να διευκολύνουν τη διαχείριση της νόμιμης μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών για επαγγελματικούς τομείς με ελλείψεις, συμπληρωματικά προς τη δίκαιη κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και την αξιοποίηση της προσφοράς εργασίας και των δεξιοτήτων από το εσωτερικό της ΕΕ.

Σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές και με σεβασμό του ρόλου των κοινωνικών εταίρων, να ενισχύσουν τις συνθήκες που στηρίζουν τη βιώσιμη αύξηση των μισθών και της παραγωγικότητας, ιδίως για άτομα με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα. Κατά τις

μισθολογικές διαπραγματεύσεις θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυναμική της ανταγωνιστικότητας κάθε κράτους μέλους και να αποφεύγεται η επιδείνωση μακροχρόνιων αποκλίσεων όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα εντός της ζώνης του ευρώ. Να διασφαλίσουν την αποτελεσματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη πολιτικής και να ενισχύσουν τον κοινωνικό διάλογο.

Να ενισχύσουν τα κίνητρα για εργασία μετατοπίζοντας τη φορολογική επιβάρυνση από την εργασία, μεταξύ άλλων με στοχευμένες μεταρρυθμίσεις των συστημάτων φορολογίας και παροχών. Να αναλάβουν δράση για την καταπολέμηση της φτώχειας με την προάσπιση και την ενίσχυση βιώσιμων συστημάτων κοινωνικής προστασίας και ένταξης, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση.

Να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν ολοκληρωμένη ενωσιακή στρατηγική για τη συμπλήρωση και τη συνένωση εθνικών στρατηγικών για τον αποτελεσματικό εξηλεκτρισμό και την πράσινη μετάβαση, μεταξύ άλλων μέσω της ραγδαίας αύξησης της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας και περαιτέρω περικοπών στη χρήση εισαγόμενων ορυκτών καυσίμων. Ειδικότερα, οι επαρκείς και αποδοτικές διασυνδέσεις δικτύου, ιδίως οι διασυνοριακές διασυνδέσεις, είναι καθοριστικής σημασίας για τη σύνδεση παραγωγών και καταναλωτών σε ευρείες γεωγραφικές περιοχές. Να εντείνουν τις προσπάθειες βελτίωσης της ετοιμότητας για δυσμενείς εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής αλλαγής και των κινδύνων που σχετίζονται με τη φύση, ιδίως στις πλέον εκτεθειμένες περιφέρειες.

(3) Μακροοικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα

Για να εξασφαλίσουν τη συμμόρφωση με το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο και να βελτιώσουν τη βιωσιμότητα του χρέους, να διατηρήσουν τους εθνικούς ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών σε κάθε κράτος μέλος στα επίπεδα που συνέστησε το Συμβούλιο. Με αυτόν τον τρόπο αναμένεται να επιτευχθούν κατάλληλα διαφοροποιημένες δημοσιονομικές προσαρμογές και συνολικά ελαφρώς συσταλτικός δημοσιονομικός προσανατολισμός στη ζώνη του ευρώ το 2025 και το 2026.

Κατά τον καθορισμό δημοσιονομικών στρατηγικών, να αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας των μέτρων στο σκέλος των δαπανών και στο σκέλος των εσόδων, με στόχο τη μείωση της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής, αλλά και στην ευθυγράμμιση των στρατηγικών με τους στόχους πολιτικής, όπως η μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία σε λιγότερο στρεβλωτικές φορολογικές βάσεις.

Να παρακολουθούν τους κινδύνους για τη μακροοικονομική σταθερότητα που σχετίζονται με την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων και την ανατιμολόγηση περιουσιακών στοιχείων, καθώς και να ενισχύσουν τη μακροπροληπτική εποπτεία του τομέα της μη τραπεζικής χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης.

Προχωρώντας σε περαιτέρω στάδια για την εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) να λάβουν υπόψη τα διδάγματα από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της ολοκληρωμένης απόκρισης της Ένωσης στην κρίση της COVID-19 σε επίπεδο οικονομικής πολιτικής. Να εξακολουθήσουν να κάνουν βήματα προόδου ως προς την εμβάθυνση της ΟΝΕ, σεβόμενα πλήρως την εσωτερική αγορά της Ένωσης και με τρόπο ανοικτό και διαφανή προς τα κράτη μέλη εκτός της ζώνης του ευρώ. Να συνεχίσουν να ενισχύουν τον διεθνή ρόλο του ευρώ και να σημειώσουν περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά τις εργασίες για το ψηφιακό ευρώ.

Στρασβούργο,

Για το Συμβούλιο
Ο/Η Πρόεδρος